

země střední Evropy, tedy Spolkovou republiku Německo a Rakousko, které zřejmě měly poskytnout referenční rámec, který umožní lépe interpretovat identifikované metamorfózy v „nových“ zemích. S tímto přístupem lze jen souhlasit. Procesy v postkomunistických zemích lze v podstatě charakterizovat jako vývoj od komunismu zpět do kapitalismu, tedy do uspořádání, které se v Německu a Rakousku plynule vyvíjelo, nepřerušené komunistickým režimem.

Tematické první části (souhrnné) jsou věnovány tři kapitoly, a to „Sociální reformy ve státech střední a východní Evropy“ (kapitola I. od Igora Tomeše⁴), „20 let po pádu Berlínské zdi: o transformaci systémů sociálního zabezpečení ve střední a východní Evropě“ (kapitola II. od Ulricha Beckera⁵) a „Sociální reformy ve střední a východní Evropě a evropský sociální model“ (kapitola III. od Eberharda Eichenhofera⁶). První pojednává o tom, co bylo nutné na sociálním státu transformovat a jaké možnosti se nabízely. Druhý autor se soustřeďuje na otázky transformace sociálního zabezpečení. Třetí autor pojednává o širších aspektech, zejména jak tyto transformace ovlivnily evropský sociální model. Je to logické rozčlenění problematiky umožňující tři různé pohledy na stejnou tematiku. Např. první autor se soustřeďuje na to, co bylo nutné reformovat, a třetí autor zdůrazňuje, jak se reformovalo znovobjevením vlastní historie, adaptací na otevřenou světovou ekonomiku a účastí na evropské integraci. Kapitoly se dobře doplňují.

Druhý tematický blok představují stále věnované jednotlivým aktuálním tématům. První z nich „Právo na ochranu zdraví a právo na sociální a lékařskou pomoc“ (kapitola V. od Andrzeje Mariana Światkowskiego⁷) se zaměřuje na zdravotnictví; autor se především zabývá evropskými standardy solidarity v rámci zdravotní péče ve stárnoucích společnostech. Druhé tematické, rovnoprávnosti mužů a žen, jsou věnovány dvě obecnější kapitoly. „Kontinuita a změny sociálního postavení žen a mužů: Období socialismu a transformace (kapitola VI. od Barbary Havelkové⁸) a „Rozdíly mezi muži a ženami a etnický původ: Vícenásobná diskriminace a sociální vyloučení (kapitola VIII, kterou napsaly tři autorky - Chiara Crepaldi⁹, Manuela Samek Lodovici¹⁰ a Marcella Corsi¹¹). Třetím aktuálním tématem je migrace a s tím související postavení cizinců. Kapitola IX „Některé z překážek a nebezpečí volného pohybu cizinců z nečlenských států EU z hlediska nároků získaných ze systémů sociálního pojištění“ napsal Martin Štefko. Posledním „horkým tématem“ je privatizace, která zasahuje i do sociálního zabezpečení, jak odráží kapitola X „Zavádění soukromých prvků do národních systémů sociálního zabezpečení a role mezinárodních standardů od Tineke Dijkhoffa¹²). Jsou to skutečně „horká témata“ tohoto období, i když čtenář by si jistě vzpomněl na další, která se neměla opomenout. K nim patří např. transformace pracovního

práva, aby se dereguloval prostor pro vznikající pracovní trh, liberalizace cen a mezd a jejich dopad na kvalitu života, změny v ochraně zaměstnanců při nezbytné restrukturalizaci národního hospodářství, restrukturalizace sociálních dávek, aby vznikly nezbytné záchranné sociální sítě pro sociální „změkčení“ ekonomických reforem, a další. Nicméně zvolená témata k těm „horkým“ jistě patří a ta další budou muset počkat na jiné autory a výzkumy.

Do třetí skupiny lze zahrnout kapitoly věnované rakouské, maďarské a slovinské skutečnosti v době transformace. Jsou to stále „Rozdělení rizika v oblasti pracovního práva a práva sociálního zabezpečení v Rakousku: Role veřejných a soukromých institucí“ (kapitola IV, jejímiž autory jsou Günther Loschnigg / Nora Melzer-Azodanloová¹³), „Rovné příležitosti ve Slovinsku a antidiskriminační právo v Evropské unii“ (kapitola VII od Barbary Kresal¹⁴), „Systém starobních důchodů v Maďarsku na počátku 21. století“ (kapitola XI od Jozsefa Hajdú¹⁵) a „Konceptce, zdroje a perspektivy důchodové reformy ve Slovenské republice“ (kapitola XII od Petera Demeka¹⁶). Obdobné kapitoly by jistě mohly být napsány i o dalších zemích spadajících do této zeměpisné oblasti.

Celou práci završuje kapitola XIII „Nový model sociálního státu, nebo nová forma evropského sociálního modelu?“, kterou napsala druhá editorka Kristina Koldinská, jež tuto publikaci zakončila pohledem do budoucna. Příznačně končí otazníkem, protože současný vývoj ve střední Evropě potvrzuje, že tento otazník skutečně existuje. Autorka odhaluje existující rozpaky nad dalším vývojem sociálního státu ve střední Evropě, zejména viděno z pozice dluhové krize, která postihla veřejné rozpočty těchto zemí.

Jen s obdivem se lze vyjádřit k práci editorů, kterým se více či méně podařilo sjednotit styl a částečně i používaný jazyk, což z knihy dělá spíše ucelenou publikaci než sborník příspěvků. V tomto směru působí rušivě jen zařazení kapitoly IV, která mohla být lépe umístěna s kapitolami XI a XII. Na některých kapitolách je patrné, že sjednocení stylu nebylo vždy snadné, což je patrné na textech některých autorů. V práci je více akcentována problematika rovnosti mužů a žen, což je patrné výsledkem zřejmě inklinace editorky, která je v této oblasti uznávanou evropskou odbornicí. Není to na škodu. Konečné vyznění jistě souvisí také s tím, kdo byl pozván a kdo z pozvaných na zmíněné konferenci vystoupil s příspěvkem. Volbu témat proto nelze vyčítat editorům.

Práce je zajímavá a velmi vhodně na knižním trhu doplňuje jiné starší práce, např. knihy Vladimíra Ryse¹⁷ nebo Martina Potůčka¹⁸.

1 Tuto knihu publikovalo nakladatelství Auditorium s podporou Fridrich Ebert Stiftung, Praha, a na základě výzkumného záměru GA ČR Občané třetích států a jejich problémy v systémech českého sociálního pojištění a pobytového práva, reg. č. P408/10/193.

2 Autoři jsou učitelé právnické fakulty University Karlovy v Praze.

- 3 Pojem zavedený a používaný pro země, které do EU vstoupily v roce 2004.
- 4 Profesor Filosofické fakulty University Karlovy, autor této recenze.
- 5 Vedoucí katedry veřejného práva, německého a evropského sociálního práva na Universitě Regensburg, člen vědecké rady Společnosti Maxe Plancka a ředitel Institutu Max Planck pro zahraniční a mezinárodní sociální právo v Mnichově.
- 6 Vedoucí katedry občanského a sociálního práva na Universitě Friedrich-Schillera v Jeně.
- 7 Vedoucí katedry pracovního práva a sociální politiky Fakulty práva a správy Jagellonské univerzity v Krakově.
- 8 Absolventka Právnické fakulty UK v Praze a Europa-Institutu Sárské university; v současné době je postgraduální studentkou Právnické fakulty Oxfordské univerzity.
- 9 Socioložka, vedoucí European Social Policies Research Unit. Participuje na mnohých evropských výzkumných projektech.
- 10 Je ředitelkou ústavu pracovního trhu a přednáší na LIUC University, katolické univerzitě v Miláně a na univerzitě v Lublani. MA v ekonomice získala na University of Michigan, USA.
- 11 Profesorka ekonomie na univerzitě „La Sapienza“ v Římě.
- 12 Doktorandka na právnické fakultě university Tübing, která píše disertaci o Mezinárodní organizaci práce.
- 13 Autorky nejsou představeny v úvodní části „Biografie autorů“.
- 14 Docentka pracovního práva a práva sociálního zabezpečení na univerzitě v Lublani.
- 15 Profesor, vedoucí katedry pracovního práva a sociálního zabezpečení na Právnické fakultě univerzity v Szegedu a vedoucí katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení Právnické fakulty Károli Gáspár Protestantské University v Budapešti.
- 16 Vedle jiných aktivit kmenově vyučuje pracovní právo a právo sociálního zabezpečení na fakultě veřejné správy University P. J. Šafárika v Košicích.
- 17 Vladimír Rys, Česká sociální reforma, Sociologická studie, Praha, nakladatelství Karolinum, 2003, 170 s.
- 18 Martin Potůček, Křížovatky české sociální reformy, Praha, Slon, 1999, 317 s.

Igor Tomeš

Novinky v knižním fondu

Mezinárodní pracovní migrace v ČR. Bulletin č. 27. / Horáková, Milada - Macounová, Ivana Praha, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2011. - 56 s. - ISBN 978-80-7416-094-3.

Mezinárodní pracovní migrace v České republice v době pokračující hospodářské recese v roce 2010. / Horáková, Milada Praha, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., 2011. - 89 s. - ISBN 978-80-7416-093-6.

Demografická ročenka České republiky 2010. Praha, ČSÚ 2011. - 331 s. - ISBN 978-80-2111-8.

Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2010. Praha, Česká správa sociálního zabezpečení 2011. - 72 s. - ISBN 978-80-87039-25-0.

Statistická ročenka trhu práce v ČR v roce 2010. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2011. - 258 s. - ISBN 978-80-7421-034-1.

Basic indicators of labour and social protection in the Czech Republic. Time series and graphs. 2010.

Prague, Ministry of labour and social affairs 2011. - 52 s. - ISBN 978-80-7421-029-7.

Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech 2010.

Praha, MPSV, 2011. - 52 s. - ISBN 978-80-7421-028-0.